2015 m. tyrimų metu aptikti radiniai datuojami V–III tūkst. pr. Kr., geležies amžiaus laikotarpiu ir XV–XX a. pradžia. Rasti geležies šlako gabalai taip pat rodo, jog šioje vietoje vyko žmogaus veikla geležies amžiuje. Nėra žinoma jokių istorinių šaltinių, kurie rodytų, jog istoriniais laikais tiriamoje vietoje būtų buvusi geležies apdirbimo vieta.

2015 m. tyrimų metu centrinę piliavietės dalį juosiančio gynybinio griovio aplinkoje 10–15 m atstumu nuo griovio iškasti šurfai 3, 4 ir perkasos 1–3, kaip ir kai kurie šurfai ir perkasos, iškasti netoli griovio 2013–2014 m., nerodo, jog šis griovys – upės senvagė. Čia kastose vietose neaptikta upių priekrantėms būdingų sąnašų, vandens augmenijos, moliuskų liekanų, dumblo sluoksnių ir panašiai.

2015 m. žvalgomieji tyrimai nepaneigia įvairiais šaltiniais grindžiamos autoriaus nuomonės, jog šioje vietoje lokalizuotina XIII a. dokumentuose minima kuršių pilis *Poys*. Maža to, trečiasis tyrimų sezonas rodo, jog ši vietovė buvo apgyvendinta įvairiais istoriniais laikotarpiais, galbūt nenutrūkstamai iki XX a. vidurio.

The Further Search for the Remains of *Poys* Castle

In 2015, the investigation continued at the site, between Liepų and Pievų Streets in the city of Klaipėda, of the conjectured Curonian castle of *Poys*. A field evaluation was conducted in the central part of the conjectured castle site, one trench was excavated between the wide ditch encircling this central part and the River Dangė (Fig. 1B), and one test pit was excavated in the N part of the castle site (Fig. 1A).

Five test pits and four trenches (a total of 100 m^2) were excavated during the investigation. A 30–60 cm thick cultural layer from various periods was discovered at every location investigated. Regular structures (stains, lines, and stake holes) (Fig. 2) were found in the bulk of the test pits and trenches. These structures should be considered signs of a cultural layer. Some of them are signs of 16th–18th-century development (Figs. 9, 10). The flint finds, the oldest 2015 finds (Figs. 4, 5) date to the Late Mesolithic–Early Neolithic. The Iron Age hand built pottery (Fig. 3), pieces of iron slag, and the possible iron ore extraction site discovered in trench 4 (Fig. 6) attest to human activity at the investigated object. Such finds as a foot from a tripod vessel (Fig. 7) and a sherd of Westerwald pottery (Fig. 8) as well as unglazed and glazed hand thrown pottery reflect the Early Modern period. Buildings from the latter period, which were the cause of previous cultural layers being disturbed, and possible structures were recorded in trenches 1 and 4. In 2015, the central and exterior ditches were surveyed, which showed that the ditches were of anthropogenic origin (their width and depth differing from the nearby River Dangė) (Fig. 11).

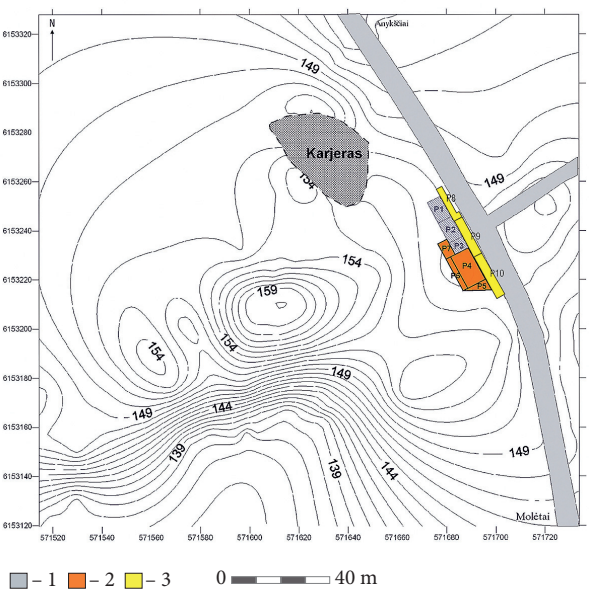
Evelina Simanavičiūtė,
Gintautas Zabiela

Liūdiškių piliakalnio papėdės gyvenvietė

2015 m. birželio–liepos mėnesiais buvo pratęsti Liūdiškių piliakalnio papėdės gyvenvietės (Anykščių r., Anykščių sen.) (UK 24540) archeologiniai tyrimai, pradėti 2009 m. ir vykdyti 2010 m. (*ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 82–88; *ATL 2010 metais*, V., 2011, p. 93–96). Tyrinėjimų tikslas buvo baigti tirti būsimos mašinų stovėjimo aikštelės vietą šalia plento Anykš-

čiai–Molėtai. 1990 m. piliakalnį su papėdės gyvenviete surado ir tyrinėjo G. Zabiela. 1990 m. piliakalnyje ištirtas 20 m^2 plotas padarant aikštelės R krašto ir šlaito su čia matomu grioviu pjūvį, surastas I tūkst. I pusės kultūrinis sluoksnis, įtvirtinimų liekanų. 1991 m. piliakalnio papėdės gyvenvietėje į R nuo piliakalnio čia link buvusio nelegalaus šiukšlyno ėjusio miško keliuko vietoje, siekiant jį užtverti, ištirtas 9 m^2 plotas, aptiktas iki 1 m storio II tūkst. pradžios kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika, verpstuko fragmentu (*ATL 1990 ir 1991 metais*, V., 1992, t. I, p. 60–62). Plačiausi papėdės gyvenvietės tyrimai vykdyti 2009–2010 m. tuo metu dar projektuojamos mašinų stovėjimo aikštelės vietoje. Čia tada ištirtas bendras 359,9 m^2 plotas (7 plotai), aptiktas iki 1,25 m storio I tūkst. pradžios ir II tūkst. pradžios kultūrinis sluoksnis su 4 židinių, 3 metalo lydymo krosnelių liekanomis, 57 objektais įžemyje (iš jų 50 stulpaviečių), 68 ypačiaisiais radiniais, 957 keramikos šukėmis, 1240 šlako, 692 molio tinko fragmentais, 40 gyvulių kaulų. Tuomet dėl plento apsaugos zonos, juo vykstant intensyviam eismui, tiriamus plotus nuo plento važiuojamosios dalies teko atitraukti per 5–6 m. Būtent ši netirta juosta tarp 2009–2010 m. tirtų plotų ir plento Anykščiai–Molėtai prieš pradedant aikštelės įrengimo darbus ir tyrinėta 2015 m.

Tarp tyrinėtų plotų ir plento buvo ištirta 50 m ilgio, 2–3,85 m pločio juosta (plotai 8–10) – iš viso bendras 158,25 m^2 plotas (1 pav.). Jame rastas iki 65 cm storio kultūrinis sluoksnis su 32 ypačiaisiais radiniais, 973 lipdytos keramikos šukėmis (iš jų 123 pakraštėliai, 38 dugnai ir 812 sienelių), 339 geležies šlako gabalėliais, 34 gyvulių kaulais. Nesuardytas kultūrinis sluoksnis tęsėsi 25 m tyrinėtos vietos centrinėje dalyje, tačiau fiksuotas ir tirtos juostos PR gale

1 pav. Liūdiškių piliakalnio papėdės gyvenvietės tyrimų planas: 1 – 2009 m. tyrimai; 2 – 2010 m. tyrimai; 3 – 2015 m. tyrimai; 4 – piliakalnis. A. Janonytės brėž.

Fig. 1. A plan of the investigation at the settlement adjacent to Liūdiškiai Hillfort: 1 – 2009 investigation; 2 – 2010 investigation; 3 – 2015 investigation; 4 – hillfort

3 m ilgio atkarpoje (plotas 10), kas rodo, kad jis buvo, ko gero, visame tyrinėtame plote, tik sunaikintas XX a. žemės judinimo darbų metu. Jis vienalytis, tamsiai pilkas, juodas, smėlingas, su paskirais smulkiais molio tinko ir degusių akmenų fragmentais. Dabartiniu metu kultūrinis sluoksnis aptinkamas 25–103 cm gylyje, geriausiai išlikęs čia buvusioje įduboje, XX a. užpiltoje smėlingomis, žvyringomis žemėmis.

Įžemio lygyje fiksuota 15 objektų, iš kurių 10 buvo stulpavietės ir 2 neidentifikuoti objektai (likę – nearcheologiniai). Stulpavietės jokių aiškesnių struktūrų nesudaro, yra 23–30 cm skersmens, 15–51 cm gylio, apvalios ar ovalios, pjūvyje daugiausia U formos (smailiadugnė tik stulpavietė 54), užpildytos kultūriniu sluoksniu

2 pav. Neaiškus molinis dirbinys. M. Zabielaitės nuotr.

Fig. 2. An indeterminate earthenware artefact

0 1 cm

0 5 cm

3 pav. Molinio puodo dugnas. G. Zabielos nuotr.

Fig. 3. The base from an earthenware pot

be radinių. Tik stulpavietės 60 užpilde 12 cm gylyje rasta grublėta šukė, 20 cm gylyje – gyvulio dantis. Plote 9 aptikta 10 cm storio plūkto raudono molio dėmė, plote 10 – į įžemį per 30 cm įgilintos ovalios 220x80 cm skersmens duobės, užpildytos pilku maišytu smėliu su moliu, dalis. Abi pastarosios struktūros į tiriamus plotus pateko tik dalinai, tad jų paskirtis liko nenustatyta.

Daugumą ypačiųjų radinių sudaro įvairūs sunkiai identifikuojami fragmentai – iš viso 19. Tarp jų yra 5 geležinių adatų smaigaliai ir 4 bronzinės skardelių dalys nuo apkalų ar papuošalų. Nustatomi dirbiniai daugiausia irgi fragmentuoti. Tai geležinis lazdelinis smeigtukas, geležinis cilindrinės spynos raktas, 5 moliniai cilindriniai verpstukai su briauna, bronzinė pasaginė segės adata, akmeninis stačiakampis galąstuvas. Iš sveikų dirbinių paminėtinas rečiau gyvenvietėse aptinkamas 4,6x2,1 cm dydžio geležinis kabliukas be užbarzdos ir chronologijai nustatyti svarbi 3,8 cm skersmens geležinė pasaginė segė atriestais cilindriniais galais. Iš ypačiųjų dirbinių išskirtinas neaiškus 2,2x1,8x1,8 cm dydžio, vos 2 g svorio molinis dirbinys, primenantis šešiaspyglį su 2 nudužusiais 6–8 mm ilgio spygliais (žaisliukas?) (2 pav.).

Keramika daugiausia lipdyta, lygi, su gausiomis grūsto akmens priemaišomis. Grublėtos ir brūkšniuotos šukės retos. Yra nedaug apžiestos keramikos, kurios kelios šukės ornamentuotos bangelių raštu. Geriau išlikęs vieno lipdyto lygiu paviršiumi puodo dugnas su priedugnio pėda ir dalimi sienelių. Puodas buvęs 14,5–15 cm skersmens. Jo išlikęs aukštis 6 cm, sienelių storis 1–1,5 cm, dugno storis 1,6 cm, priedugnio storis 2,9 cm. Masėje labai daug iki 7 mm akmenukų priemaišų. Išorė ruda, vidus tamsiai pilkas, masė pilkai ruda (3 pav.).

2015 m. tyrimų medžiaga daugiausia datuojama II tūkst. pradžia (greičiausiai XII–XIII a.), nors rasta ir paskirų I tūkst. I pusės keramikos šukių, tačiau šio laiko kultūrinio sluoksnio neaptikta. Tyrimų metu surinkti archeologiniai radiniai perduoti AM.

Per 2009–2010 ir 2015 m. Liūdiškių piliakalnio papėdės gyvenvietėje ištirtas bendras 518,5 m^2 plotas – visa mašinų stovėjimo aikštelė (iškart po tyrimų ji buvo įrengta). Ateityje Liūdiškių piliakalnio papėdės gyvenvietės tyrimus reikės pratęsti, nes kaip parodė 2015 m. kasinėjimai, kultūrinis sluoksnis yra ir po plentu Anykščiai–Molėtai, jį rekonstruojant būtina atlikti tyrimus.

The Settlement Adjacent to Liūdiškiai Hillfort

In 2015, the investigation, begun in 2009, and continued in 2010, of the settlement adjacent to Liūdiškiai Hillfort (Anykščiai District, E Lithuania) was continued a second time with the excavation of a 50 x 2–3.85 m strip (areas 8–10) (a total of 158.25 m^2) (Fig. 1). A cultural layer up to 65 cm thick with ten postholes, 32 diverse small finds (Fig. 2), 973 sherds of hand built pottery (Fig. 3), 339 pieces of iron slag, and 34 animal bones was discovered. The excavated part of the settlement dates to the early 2nd millennium (probably the 12th–13th centuries), although potsherds ascribable to the first half of the 1st millennium were also found.

1 pav. 2015 m. tyrimų planas: 1 – perkasa; 2 – šurfas; 3 – žvalgymų vieta; 4 – 2006 m. žvalgymų plotas. O. Fediajevo brėž.

Fig. 1. Plan of the 2015 investigation: 1 – trench; 2 – test pit; 3 – surveyed area; 4 – area surveyed in 2006

Simona Širvydaitė

Žemosios Panemunės piliakalnis

Žemosios Panemunės piliakalnis (UK 3269) yra 3,5 km į PR nuo Kriūkų miestelio (Šakių r.). Piliakalnis įrengtas aukštumos kyšulyje Nemuno kairiajame ir Paausės dešiniajame krante. Iš Š jį supa Nemuno slėnis, iš V ir P pusės – gili dauba. Aikštelė keturkampė, pailga R–V kryptimi, 49x18 m dydžio. Jos R gale supiltas 3,5 m aukščio, 21 m pločio pylimas, kurio išorinis 5 m aukščio šlaitas leidžiasi į 4 m pločio, 1 m gylio griovį. Žemės pylimui imtos iš 20 m pločio įdubos priešais pylimą. V piliakalnio šlaite, 4 m žemiau aikštelės yra trikampė 10 m ilgio, 10 m pločio terasa. Šlaitai statūs, 25–30 m aukščio. Į V–PR nuo piliakalnio 7 ha plote yra papėdės gyvenvietė. Piliakalnis datuojamas I tūkst. – II tūkst. pradžia.

1997 m. Žemosios Panemunės papėdės gyvenvietėje ištirtas 15 m^2 dydžio plotas, rastas

